

Sprawa C-607/21**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

30 września 2021 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Conseil d'État (Belgia)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

14 września 2021 r.

Strona skarżąca:

XXX

Strona przeciwna :

État belge

1. Przedmiot i szczegóły sporu:

- 1 W dniu 25 lipca 2011 r. skarżąca, będąca obywatelką Maroka, wjechała na terytorium Belgii.
- 2 W dniu 21 września 2011 r. złożyła wniosek o przyznanie jej, jako wstępnej obywatela belgijskiego (jej syna), prawa pobytu.
- 3 W dniu 21 października 2011 r. jej wniosek został oddalony z tego powodu, że prawo nie przewiduje już łączenia rodzin w odniesieniu do wstępnych obywateli belgijskich.
- 4 W dniu 26 czerwca 2015 r. skarżąca złożyła nowy wniosek o przyznanie jej prawa pobytu jako członkowi rodziny obywatelki Unii Europejskiej, a mianowicie N. E.K., mającej obywatelstwo niderlandzkie, która złożyła oświadczenie o wspólnym zamieszkanu z synem skarżącej, otrzymane przez urzędnika stanu cywilnego w Anderlecht (Belgia) w dniu 11 lutego 2005 r.

- 5 W dniu 28 września 2015 r. wniosek skarżącej został oddalony.
- 6 W dniu 14 kwietnia 2016 r. Conseil du contentieux des étrangers (sąd do spraw cudzoziemców, Belgia) oddalił jej skargę.
- 7 W dniu 9 listopada 2017 r. skarżąca złożyła nowy wniosek o przyznanie jej – jako członkowi rodziny obywatelki Unii Europejskiej, tj. N. E. K – prawa pobytu na podstawie art. 40a ustawy z dnia 15 grudnia 1980 r. o dostępie do terytorium, pobycie, osiedlaniu się i wydalaniu cudzoziemców.
- 8 W dniu 2 maja 2018 r. jej wniosek został oddalony, między innymi z tego powodu, że dokumenty przedstawione na dowód jej ubóstwa (w szczególności wystawione w 2011 r. karta informacyjna marokańskiej inspekcji podatkowej i marokańskie zaświadczenie o ubóstwie) oraz na dowód wsparcia finansowego pochodzącego z gospodarstwa domowego (tworzonego przez jej syna i N. E. K.), do których, jak twierdzi, chce dołączyć (dowody przekazów pieniężnych z 2010 r. i 2011 r.) są zbyt dawne, aby móc ustalić, że była ona utrzymywana w państwie pochodzenia przed złożeniem wniosku o łączenie rodzin. Ponadto paragony zakupu, bon sprzedaży, wezwania do zapłaty i zaświadczenie o ubezpieczeniu podróżnym wystawione przez Maroc Assistance Internationale nie pozwalają na ustalenie, że to gospodarstwo domowe, do którego skarżąca deklaruje chęć dołączenia, pokryło te wydatki.
- 9 Wyrokiem z dnia 30 sierpnia 2019 r. Conseil du contentieux des étrangers (sąd do spraw cudzoziemców) oddalił skargę wniesioną przez skarżącą. Sąd ten przypomniał najpierw, że w wyroku z dnia 9 stycznia 2007 r., Jia (C-1/05, EU:C:2007:1) Trybunał Sprawiedliwości orzekł, w odniesieniu do dyrektywy Rady 73/148/EWG z dnia 21 maja 1973 r. w sprawie zniesienia ograniczeń w zakresie przemieszczania się i pobytu obywateli państw członkowskich w obrębie Wspólnoty, które dotyczą przedsiębiorczości i świadczenia usług, że „przez wyrażenie »na [ich] utrzymaniu« rozumie się konieczność wsparcia materialnego członka rodziny obywatela wspólnotowego, który w rozumieniu art. 43 WE osiedlił się w innym państwie członkowskim, ze strony tego obywatela lub jego małżonka, w celu zaspokojenia zasadniczych potrzeb tego członka rodziny w jego państwie pochodzenia w chwili, gdy ten składa wniosek o dołączenie do tego obywatela.” Conseil du contentieux des étrangers (sąd do spraw cudzoziemców) orzekł w tym przypadku, że warunek wymagany w art. 40a ustawy z dnia 15 grudnia 1980 r. o dostępie do terytorium, pobycie, osiedlaniu się i wydalaniu cudzoziemców, polegający na „[pozostawaniu] na [ich] utrzymaniu”, należy zatem rozumieć w świetle wyżej wymienionego wyroku jako odnoszący się do faktu pozostawania na utrzymaniu w państwie pochodzenia przed przybyciem do Belgii. Wynika z tego również, że aby wnioskodawca został uznany za pozostającego na utrzymaniu członka rodziny, do którego zamierza dołączyć, nie wystarczy, że ten ostatni posiada wystarczające środki lub z nim zamieszkuje; wnioskodawca musi również wykazać, że wsparcie materialne ze strony członka rodziny rozdzielonej było mu niezbędne w chwili składania wniosku.

- 10 W dniu 3 października 2019 r. skarżąca wniosła do Conseil d'État (rady stanu, Belgia) skargę kasacyjną na to ostatnie orzeczenie.

2. Istotne dla sprawy przepisy:

A. *Prawo Unii*

Dyrektywa 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniająca rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylająca dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG

- 11 Artykuł 2 stanowi:

„Definicje

Do celów niniejszej dyrektywy:

[...]

2) »członek rodziny« oznacza:

- a) współmałżonka;
- b) partnera, z którym obywatel Unii zawarł zarejestrowany związek partnerski, na podstawie ustawodawstwa danego państwa członkowskiego, jeżeli ustawodawstwo przyjmującego państwa członkowskiego uznaje równoważność między zarejestrowanym związkiem partnerskim a małżeństwem, oraz zgodnie z warunkami ustanowionymi w odpowiednim ustawodawstwie przyjmującego państwa członkowskiego;
- c) [...]
- d) bezpośrednich wstępnych pozostających na utrzymaniu oraz tych współmałżonka lub partnera, jak zdefiniowano w lit. b); [...]

B. *Prawo belgijskie*

Ustawa z dnia 15 grudnia 1980 r. o dostępie do terytorium, pobycie, osiedlaniu się i wydalaniu cudzoziemców.

- 12 Artykuł 40a stanowi:

„[...]

§ 2. Za członków rodziny obywatela Unii Europejskiej uznaje się:

[...]

4° jego wstępnych i wstępnych jego małżonka lub partnera, o których mowa w pkt 1° lub 2°, którzy pozostają na ich utrzymaniu, którzy im towarzyszą lub do nich dołączają; [...]

3. Stanowiska stron:

A. *Skarżąca*

- 13 Skarżąca wskazuje, że Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił pojęcie „na utrzymaniu” w szeregu wyroków. Wymaga ono rzeczywistej zależności charakteryzującej się tym, że materialne wsparcie członka rodziny zapewniane jest przez obywatela Unii korzystającego ze swobody przemieszczania się lub przez jego współmałżonka. Ponadto przesłanka potrzeby materialnej musi zaistnieć w państwie pochodzenia wstępnego w chwili składania przez niego wniosku o dołączenie do obywatela Unii. Orzecznictwo to zostało wydane w kontekście, w którym moment złożenia wniosku o przyznanie prawa pobytu jest praktycznie równoczesny z wyjazdem z państwa pochodzenia. W niniejszej sprawie skarżąca przypomina, że opuściła państwo pochodzenia w 2011 r., a swój pierwszy wniosek o przyznanie prawa pobytu na podstawie statusu wstępnego obywatela belgijskiego złożyła kilka dni później. Następnie złożyła kolejne wnioski w 2015 r. i w 2017 r. Utrzymuje ona, że w celu skutecznego wykonania prawa do swobodnego przemieszczania się i w zakresie, w jakim stan zależności powinien być oceniany w państwie pochodzenia, należy uwzględnić dowody dotyczące zależności materialnej w państwie pochodzenia w chwili złożenia wniosku, przy czym upływ czasu nie może zmienić jakości tych dowodów. Uważa ona, że zaskarżony wyrok, w którym postanowiono inaczej, narusza art. 40a § 2 pkt 4° ustawy z dnia 15 grudnia 1980 r., i w szczególności art. 2 ust. 2 lit. d) dyrektywy 2004/38, oraz że należy przynajmniej zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniami prejudycjalnymi.

B. *Strona przeciwna*

- 14 Strona przeciwna uważa, że zarzut jest niedopuszczalny w zakresie, w jakim opiera się na naruszeniu dyrektywy 2004/38 oraz w zakresie, w jakim skarżąca zwraca się do Conseil d'État (rady stanu) o dokonanie oceny faktycznej wartości dowodowej przedstawionych dokumentów. Wnioskuje ona z tego, że sugerowane pytania prejudycjalne nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

4. Ocena Conseil d'État (rady stanu)

- 15 Conseil du contentieux des étrangers (sąd do spraw cudzoziemców) oddalił skargę skarżącą z tego względu, że pojęcie osoby pozostającej „na utrzymaniu” należy,

zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości, badać z uwzględnieniem sytuacji istniejącej w państwie pochodzenia w chwili złożenia wniosku o przyznanie prawa pobytu oraz że dokumenty przedstawione przez skarżącą dotyczą jej sytuacji w 2011 r., a nie sytuacji w 2017 r., czyli w dniu złożenia przez nią wniosku będącego przedmiotem postępowania w niniejszej sprawie.

- 16 W wyroku z dnia 12 grudnia 2019 r., *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal* (Łączenie rodzin – siostra uchodźcy), C-519/18, EU:C:2019:1070, wydanym przez Trybunał Sprawiedliwości w odniesieniu do dyrektywy Rady 2003/86/WE z dnia 22 września 2003 r. w sprawie prawa do łączenia rodzin, lecz w którym Trybunał odsyła wyraźnie do wykładni „warunku, zgodnie z którym członek rodziny powinien pozostawać na utrzymaniu członka rodziny rozdzielonej w ramach dyrektywy [2004/38/WE], orzekł on:

„47. [...] status członka rodziny pozostającego »na utrzymaniu« obywatela Unii posiadającego prawo pobytu zakłada wykazanie istnienia sytuacji rzeczywistej zależności. Zależność ta wiąże się z sytuacją faktyczną, która charakteryzuje się tym, iż wsparcie materialne członka rodziny jest zapewniane przez uprawnionego do prawa pobytu (wyroki: z dnia 19 października 2004 r., *Zhu i Chen*, C- 200/02, EU:C:2004:639, pkt 43; z dnia 8 listopada 2012 r., *Iida*, C- 40/11, EU:C:2012:691, pkt 55; z dnia 16 stycznia 2014 r., *Reyes*, C- 423/12, EU:C:2014:16, pkt 20, 21; a także z dnia 13 września 2016 r., *Rendón Marín*, C- 165/14, EU:C:2016:675, pkt 50).

48. W celu ustalenia takiej zależności przyjmujące państwo członkowskie powinno dokonać oceny, czy ze względu na swoją sytuację ekonomiczną i socjalną członek rodziny nie jest w stanie zaspokoić swoich podstawowych potrzeb. Konieczność wsparcia materialnego powinna istnieć w państwie pochodzenia lub przybycia członka rodziny w chwili, gdy wnioskuje on o dołączenie do wspomnianego obywatela (zob. podobnie wyroki: z dnia 9 stycznia 2007 r., *Jia*, C- 1/05, EU:C:2007:1, pkt 37; a także z dnia 16 stycznia 2014 r., *Reyes*, C- 423/12, EU:C:2014:16, pkt 22, 30).”

- 17 Conseil d’État (rada stanu) jest zdania, że w sytuacji, gdy cudzoziemiec pragnący skorzystać z prawa do łączenia rodzin przebywa od wielu lat na terytorium, na którym zamieszkuje obywatel Unii, do którego dołączenie jest przedmiotem wniosku tego cudzoziemca, i złożył on już bezskuteczne wnioski o łączenie rodzin, tak jak w niniejszej sprawie, wykładnia dokonana przez Trybunał Sprawiedliwości nie pozwala jednak na ustalenie, czy wymóg pozostawania na utrzymaniu należy oceniać w świetle sytuacji znacznie wcześniejszej od sytuacji istniejącej w chwili złożenia wniosku, czy też należy go koniecznie oceniać w świetle sytuacji istniejącej w chwili złożenia tego wniosku.

5. Pytania prejudycjalne:

- 18 Do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej kieruje się następujące pytania prejudycjalne:

„1. Czy w ramach badania pojęcia osoby pozostającej na utrzymaniu w rozumieniu art. 2 ust. 2 lit. d) dyrektywy 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniającej rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylającej dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG, należy uwzględnić sytuację wnioskodawcy, który przebywa już na terytorium państwa, w którym zamieszkał członek rodziny rozdzielonej?

2. W przypadku odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze, czy należy ustanowić różnicę w traktowaniu wnioskodawcy, który przebywa na terytorium tego państwa zgodnie z prawem i wnioskodawcy, który przebywa tam nielegalnie?

3. Czy art. 2 ust. 2 lit. d) dyrektywy 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniającej rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylającej dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG, należy interpretować w ten sposób, że aby zostać uznanym za pozostającego na utrzymaniu i w związku z tym podlegać definicji »członka rodziny«, o której mowa w tym przepisie, bezpośredni wstępny może powołać się na sytuację rzeczywistej zależności materialnej w państwie pochodzenia, potwierdzonej dokumentami, które w chwili złożenia wniosku o wydanie karty pobytowej dla członka rodziny obywatela Unii mają już kilka lat, z tego względu, że wyjazd z państwa pochodzenia i złożenie wniosku o wydanie karty pobytowej w przyjmującym państwie członkowskim nie zbiegają się w czasie?

4. W przypadku odpowiedzi przeczącej na pytanie trzecie, jakie są kryteria oceny sytuacji zależności materialnej wnioskodawcy, który ubiega się o dołączenie do obywatela Unii lub jego partnerki korzystając ze statusu wstępnego, nie mogąc przy tym uzyskać zezwolenia na pobyt na podstawie wniosku złożonego bezpośrednio po opuszczeniu państwa pochodzenia?”.